

СТАНОВИЩЕ

**на Центъра за оценка на риска по хранителната верига
относно включване на основното вещество калциев хидроксид в „Национална
програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния
период“**

По повод искане от няколко браншови асоциации в Р България, отглеждащи земеделска продукция, за включване на активното вещество калциев хидроксид в „Национална програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период“, Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ) изиска становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ).

Законодателна рамка

1. Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета, ОJ L 309, 24.11.2009, стр.1–50
2. Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/762 на Комисията от 12 май 2015 година за одобряване на основното вещество калциев хидроксид в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за изменение на приложението към Регламент за изпълнение (ЕС) № 540/2011 на Комисията, ОJ L 120, 13.5.2015, стр. 6–9
3. Регламент на Комисията (ЕО) № 889/2008 от 5 септември 2008 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти по отношение на биологичното производство, етикетирането и контрола, ОJ L 250, 18.9.2008, стр. 1–84
4. Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1857/2006 на Комисията, ОJ L 193, 1.7.2014, р. 1–75
5. Регламент (ЕО) № 2003/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 година относно торовете, ОВ L 304, 21.11.2003, стр.1

6. Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди, ОJ L 309, 24.11.2009, стр. 71–86
7. Закон за защита на растенията, (Обн., ДВ, бр. 61 от 2014 г.; последно изм. и доп. ДВ. бр.65 от 21 юли 2020 г.)
8. Закон за подпомагане на земеделските производители (Обн., ДВ, бр. 58 от 22.05.1998 г., изм. и доп., ДВ бр. 103 от 4 декември 2020 г.)
9. Закон за център за оценка на риска по хранителната верига, (Обн., ДВ, бр. 44 от 10.06.2016 г., последно изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2020 г.)

Налични данни и информация

1. По отношение употребата на калциев хидроксид като тор

Продуктът калциев хидроксид в случая, че е обозначен с маркировка "ЕО ТОР" (отговаря на изискванията на Регламент (ЕО) № 2003/2003¹ на Европейския парламент и на Съвета от 13.10.2003 г. относно торовете) не подлежи на регистрация и се прилага при земеделските култури като тор.

2. По отношение употребата на калциев хидроксид като продукт за растителна защита

Разрешаването за пускане на пазара и употреба на продукт за растителна защита (ПРЗ) в Р България, като държава членка на ЕС, е регламентирано с Регламент (ЕО) № 1107/2009² на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета. В чл. 28, т. 2 на Регламента е разписано, че разрешение за употреба не се изисква за продукти, съдържащи едно единствено или повече основни вещества.

Химичното вещество калциев хидроксид, като основно вещество за растителна защита, е одобрено с Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/762³ на Комисията от 12 май 2015 година, където е указано, че употребата трябва да отговаря на специфичните условия от доклада за одобрението на веществото (SANCO/10148/2015⁴), изготвен от Постоянния комитет по растенията, животните, храните и фуражите. Калциев хидроксид може да се използва за растителна защита само като основно вещество, имащо фунгицидно действие срещу *Neonectria galligena* и други заболявания при

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A02003R2003-20120704>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1107>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0762>

⁴ <http://fisportal.mps.hr/download/192-Calcium%20hydroxide.pdf>

семкови и костилкови овощни видове и период на прилагане от края на октомври до края на декември.

Съгласно разпоредбите на чл.23, т.1 от Регламент (ЕО) № 1107/2009:

„основно вещество е активно вещество, което:

а) не е вещество с възможен риск; и

б) няма способността да нарушава функциите на ендокринната система или да има невротоксично или имунотоксично въздействие; и

в) не се употребява преимуществено за целите на растителната защита, но независимо от това е полезно за растителната защита, пряко или в състава на продукт, състоящ се от веществото и обикновен разредител; и

г) не се предлага на пазара като продукт за растителна защита.“

На основание Приложение II (Пестициди – продукти за растителна защита, посочени в член 5, параграф 1), т. 7 (Други вещества) от Регламент на Комисията (ЕО) № 889/2008⁵ от 5 септември 2008 г., калциев хидроксид може да се използва като фунгицид само при овощни култури, включително в маточници, за контрол на *Nectria galligena* Bres.(1901)/синоним на *Neonectria galligena* (Bres.) Rossman & Samuels (1999).

3. Национална програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период⁶.

Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период е разработена на основание чл.6, т.2 от Закона за защита на растенията (ЗЗР)⁷. Програмата е изготвена през 2013 г. и е допълнена през 2015 г. и 2019 г. Одобрена е от министъра на земеделието и храните със Заповед № РД 12-12/15.10.2019 г.⁸.

Тази програма цели да се ограничат загубите от разпространението на болести и неприятели по трайните овощни насаждения (семкови и костилкови овощни видове), ягоди, малини и маслодайна роза, които се повлияват от приложените извън вегетационния период на растенията мерки за контрол и ликвидиране на зимуващите им форми.

За включване в Националната програма следва да са спазени следните критерии:

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0889>

⁶ http://www.babh.government.bg/userfiles/files/RZ/Programa_ovoshtni%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%90.pdf

⁷ http://babh.government.bg/bg/Page/legislation_bg_laws/index/legislation_bg_laws/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8

⁸ <http://www.babh.government.bg/userfiles/files/RZ/%20%D0%A0%D0%94%2012-12.pdf>

- да са установени икономически важни вредители (ИВВ)⁹ или вредители, при чиято масова поява, се нанасят икономически щети и се влошава фитосанитарното състояние на културите;

- зимуващите форми на вредителите, да се повлияят от растително защитни мероприятия през зимния период;

- продуктите за растителна защита да са разрешени в Р България, срещу съответните вредители при съответните земеделски култури.

В Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период, патогенът *Nectria galligena* (*Neonectria galligena*) не е включен, тъй като той не се явява ИВВ за нашата страна и поради ограниченото си разпространение, чрез изрязване на инфектираните клони се редуцира наличието на инфекция¹⁰.

В точка IV. АГРОТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ ЗА КОНТРОЛ НА ВРЕДИТЕЛИТЕ ПО ОВОЩНИТЕ ВИДОВЕ ПРЕЗ ЗИМНИЯ ПЕРИОД, от Програмата, е включено и подробно разгледано торенето и подхранването на овощните насаждения.

Продуктът калциев хидроксид в случай, че е обозначен с маркировка "ЕО TOP" може да се прилага в невегетационния период на овощните видове и ягодоплодните култури.

На основание Националната програма от есента на 2013 г. се прилага схема за държавна помощ „Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период“¹¹.

Помощта включва директни плащания към земеделските производители и се предоставя на основание чл. 26, параграф 2, буква „а“ и буква „б“, i и параграф 8, буква „б“ от Регламент (ЕО) № 702/2014¹² на Комисията, относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1857/2006 на Комисията и Закона за подпомагане на земеделските производители¹³.

⁹ Списък на икономически важните вредители по земеделските култури в Република България (по областни административно-териториални единици)
<http://bah.government.bg/bg/Page/137/index/137/%D0%94%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%A0%EF%BF%BD>

¹⁰ Проф. д.с.н. Йорданка Станчева, Атлас на болести по земеделските култури, 2. Болести по трайните култури, стр.47-49.

¹¹ <https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/programi-za-finansirane/darzhavni-pomoshti/>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0702>

¹³ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2134406656>

За да се предостави държавната помощ съгласно чл. 26, от Регламент (ЕС) № 702/2014 г., трябва болестите или неприятелите по растенията да бъдат ясно идентифицирани в Програма и да съдържат съответните мерки за тяхното предотвратяване, контрол и унищожаване. В случай на мерки за контрол и ликвидиране на вредителите, помощта покрива разходите по закупуване на разрешените в Р България ПРЗ срещу съответните вредители при съответните земеделски култури.

Продуктът калциев хидроксид, не е ПРЗ и не е включен в Списъка на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита¹⁴.

Заключение

На база гореизложеното, калциевият хидроксид, под формата на ЕО тор може да се използва при земеделските култури само като тор.

Продуктът калциев хидроксид не е ПРЗ и за растителна защита, през невегетационния период, може да се прилага като основно вещество с фунгицидно действие само срещу патогена *Nectria galligena* (*Neonectria galligena*) и други заболявания при семкови и костилкови овощни видове.

С оглед постигане целите на новата Обща селскостопанска политика за намаляване употребата на пестициди, е необходимо да бъдат предприети действия за насърчаване използването на нехимични методи за растителна защита и провеждането на интегриран контрол с вредителите.

Източници: Посочени под черта.

Изготвил:

Татяна Танкова, главен експерт, ЦОРХВ

---

¹⁴http://babh.government.bg/bg/Object/site_register/view/4/%D0%A0%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B0